mengen in eene geloofsquaestie. Ook zou zij voortaan *alke Reformatie* in de Kerk *beletten*. De *Oud-Roomschen* b.v. beweren dat zij de voortzetting zijn der oude Roomsch-Kath. Kerk, en dat zij de Roomsche Kerk, zooals die zich thans voordoet, niet meer als zoodanig erkennen kunnen, omdat deze het dogma der Infaillibiliteit heeft ingevoerd. Als nu deze Oud-Roomschen hier te lande als Kerk zouden willen optreden, een kerkgebouw op hun naam stichten, enz., zou de Regeering moeten antwoorden: dat gaat niet; Gij blijft *in* de R. Kerk, of Gij gaat er uit; en zoo Gij er uit gaan wilt, dan kunt Gij niet meer als Kerk optreden, maar Gij kunt eene nieuw vereeniging maken, volgens de wet van 1855, enz. Natuurlijk zal *op dien voet* niet een enkel Roomsch Katholiek tegenover de bestaande R. K. besturen kunnen optreden. Van R. K. zijde moge dit als een geluk zijn te beschouwen; maar eene onzijdige Regeering mag tot zoo iets niet dwingen.

Maar zal de Overheid dan erkennen, dat b.v. de evengenoemde Oud-Roomsche beweging *wel* in haar recht is? Evenmin. Zij zal echter kunnen *toelaten* dat eene corporatie, die zich als Christelijke Kerk aanmeldt, zich *als zoodanig* constitueere. Zij doet dit eigenlijk reeds nu; want het openlijk optreden van de »Gereformeerde Kerken in doleantie" wordt niet door haar belet; verschillende gemeentebesturen, o. a. het Amsterdamsche, zien zich feitelijk wel verplicht met haar te rekenen; elk bestuur of elke regeering, die verlangt dat die Kerken voldoen aan de bepalingen der armenwet — en dit is toch eene zaak waarbij de Overheid zelve belang heeft — ziet zich genoodzaakt ook aan hare diaconien de verlangde opgaven te vragen. Het is intusschen zeer wenschelijk, dat *'s Lands* Regeering duidelijk, en eens voor al, toone, hoe zij zich stelt tegenover die en andere in gelijke omstandigheden verkeerende Kerken; want anders is de rechtspositie dier Kerken onhoudbaar. De artt. 1690 en 947 Burg. Wetb. spreken van *toegelaten* lichamen en kerken; de Kerken, als goedbezitters hebben er dus groot belang bij, dat uit eenige regeeringshandeling *blijke* van die toelating. En ook de Regeering, wil zij het toezicht uitoefenen waarvan art. 172 der G. W. spreekt, behoort te weten wie als Kerken (of Kerkgenootschappen) optreden. Dat de wet op het recht van vereeniging hier niet ingeroepen kan worden, schijnt niet twijfelachtig. Vooreerst verzet zich daartegen, gelijk boven uiteengezet is, de aard der Kerk. Maar ook de wet van 1855 zelve, die immers »strekt ter uitvoering van art 9 der G. W." (waaronder de Kerkgenootschappen, behandeld in Hfdst. VI der G. W., *niet* begrepen zijn). In het voorloopig Verslag op die wet lezen wij: „Zou de Regeering onder de vereenigingen, waarvan bij deze wet sprake is, de kerkelijke of zelfs de kerkgenootschappen begrijpen? Het laat zich onmogelijk aannemen, niet slechts omdat de kerkgenootschappen door de wet van 10 September 1853 (*Stbl.* No. 102) daartegen gewaarborgd schijnen, maar ook omdat het zich niet denken laat, dat door den rechter de vervallenverklaring van een kerkgenootschap, van de bevoegdheid om als rechtspersoon op te treden, met al de daaraan volgens art. 9 en volgg. van het ontwerp verknochte gevolgen, zou kunnen worden uitgesproken. Dit heeft aanleiding gegeven tot de *algemeene* vraag, welk verband tusschen de tegenwoordige wet en de aangehaalde omtrent de kerkgenootschappen bestaat". Waarop door de Regeering geantwoord is: »Met de kerkgenootschappen, als zoodanig, heeft deze wet niets gemeens. De wet van 10 September 1853 (*Stbl.* No. 102), met en benevens de artt. 947 en 1717 Burgrlijk Wetboek, heeft voor deze regelen vastgesteld."

Hoewel de wet van 1853 niet voorziet in het geval dat deelen van bestaande Kerken als zelfstandige Kerken, en zulks krachtens hun kerkrechtelijke beginselen, willen optreden, zijn toch, naar het schijnt, nadere bepalingen bij de wet niet noodig. De Regeering kan even-als vroeger op zeer eenvoudige wijze zich de vervulling harer taak mogelijk maken. Wanneer eene Kerk zich aanmeldt, mededeelende dat zij dezelfde Kerk is als eene reeds bestaande, doch dat zij de besturen van die bestaande Kerk niet erkent, en nu zelfstandig, onder aanneming van een eigen naam, onverschillig welken, voortaan wenscht op te treden, kan de Regeering haar antwoorden dat er geen bezwaar tegen is, haar onder dien naam toe te laten. Wanneer daarentegen eene Kerk zich bij haar *onder denzelfden naam* aanmeldt waaronder thans eene oudere Kerk bekend is, zou de Regeering kunnen antwoorden, dat zij, zonder in eenige beoordeeling te treden van aangevoerde motieven, die Kerk *niet onder dien naam* toelaat, omdat daardoor verwarring ontstaan zou tusschen de bestaande Kerken.

Feitelijk is herhaaldelijk op deze wijze gehandeld zooals blijkt uit de geschiedenis der verschillende Kerken hier te lande, o. a. kortelijks in den Staatsalmanak omschreven.

Meer durven we niet overnemen, ook al blijft het onze wensch, dat Prof. Lohman deze belangrijke memorie ook afzonderlijk verkrijgbaar stelle.

Zij het toch al, dat deze memorie in de eerste plaats de strekking heeft, om onze magistratuur en onze rechterlijke macht voor te lichten, van niet minder belang is het, dat zich in eigen kring heldere denkbeelden vormen, en daardoor noodeloose botsing worde voorkomen.

Onzerzijds kunnen we van deze *memorie* niet scheiden, zonder Prof. Lohman onzen warmen dank te bieden voor dezen uitmuntenden arbeid.

De juiste toon?

Prijslijk is het, dat de Deputaten der kerken voor de Zending acht geslagen hebben op de bedenkingen, die hun circulaire, over de collecte voor de missie-Scheurer, van alle kanten gewekt had.

Daaraan sliet men nu het verschil tusschen Gereformeerde Deputaten en tusschen een hiërarchisch Synodale Commissie.

Zulk een Commissie voelt zich als een soort majesteit, die, hoog boven alle critiek verheven, zwijgend haar weg gaat, en lacht om haar bedillers.

Doch zoo zijn Deputaten der kerken niet.

Deze toch gevoelen uitnemend wel, dat ze niet *boven*, maar *onder* de kerken staan, daar ze immers door de kerken, in Synode vergaderd, gelast en gelastrueerd zijn. Ze beseffen dus uitnemend, dat hun macht en werking geene is, zoo ze niet zeker zijn van der kerken zedelijken steun. En vooral waar het, gelijk hier, het uitzenden voor vele jaren gold, hebben ze zich daarom gehaast, de kerken gerust te stellen.

Reeds als levensteeken is dit verblijdend, en we danken er de heeren Ds. Van Minnen c. s. hartelijk voor.

Immers in het *Kerkblad* plaatsten ze voor twee weken deze mededeeling:

L. S.

Het Moderamen van Deputaten Synodi voor de Zending onder de Heidenen en Mahomedanen, kennis genomen hebbende van eenige bezwaren, geopperd aangaande hun mandaat in verband met de voorgenomen uitzending van den Zendeling-arts br. J. G Scheurer naar Java, kunnen de verzekering geven, dat, wat trouweas vanzelf spreekt, door de Deputaten niets gedaan is of wordt, buiten hun mandaat en onder afdoende verantwoording aan de Generale Synode.

Het Moderamen van Deputaten voornoemd,
M. van Minnen, *Praes.*
F. Lion Cachet, *Assessor.*
L. v. d Valk *Scriba.*
J. H. Feringa, *Scriba.*
J. H. Donner, *Zendingsdirector.*

Goed hierin is nu: 1°. dat gelet is op de geopperde bedenkingen; 2°. dat zij verklaren op hun mandaat gelet te hebben; en 3°. dat ze niet buiten hun mandaat wilden gaan. En, gelijk gezegd, voor drie goede dingen tegelijk mag men reeds dankbaar zijn.

En toch, waarom het verheeld, is er iets in deze *afkondiging*, dat ons een vraag naar de lippen dringt. Een vraag, die de broeders Van Minnen c. s. ons ten goede mogen houden. Die vraag is namelijk: *Is dit de juiste toon?*

Dat een opperbevelhebber van een leger, die met zijn krijgsmacht voor den vijand staat, om de natie gerust te stellen, telegrapheert dat alles in orde is en men gerust kan zijn, — is in den haak. Met toch uit te leggen, hoe en waarom alles in orde is, zou het plan van den veldtocht aan den vijand ontdekt worden.

Maar hier was toch van soortgelijke gevaren geen sprake. De Zending is een bij uitstek vreedzaam werk.

Ook kan men niet seggen, dat Deputaten voor de Zending achten, dat ze hoogstens over enkele regels in het *Kerkblad* mogen beschikken, want hun eerste Collecte-brief was tamelijk lang.

Maar wat, zoo vragen we, mag dan oorzaak geweest zijn, dat de kerken een zoo kort en enkel verzekerend bescheid kregen?

Desnoods, dit geven we toe, hadden ze kunnen zwijgen, want te rapporteeren hebben ze eerst aan de Synode, die eerlang te Dordrecht daagt.

Maar nu ze eenmaal spraken; spraken in een teedere zaak; en kennelijk om de gemoederen gerust te stellen; was nu een zoo kort en alleen-verzekerend woord het aanslaan van den juisten toon?

Zij, die bedenkingen opperden, waren toch geen muitende hoop, aan wie door een publicatie van de pui het zwijgen kon worden opgelegd.

Deputaten eenerzijds en de opperaars van bedenkingen anderzijds stonden toch niet als twee machten tegenover elkander.

De Zending is toch aller *gemeenschappelijk* belang, de roeping om Midden-Java te evangeliseeren is *aller* roeping, de collecte-gelden worden van *alle* kerken gevraagd. En ook, de ijver om voor de goede ontwikkeling van onze kerkrechtelijke beginselen te waken, is toch iets wat aan Deputaten en aan klagers gemeen is.

Dat nu Deputaten niet *bedoelden* buiten hun mandaat te gaan noch die beginselen te kwetsen; maar omgekeerd in de overtuiging verkeerden, dat ze, ingevolge hun mandaat, die beginselen eerden, is voorzoover we kunnen nagaan, door niemand betwijfeld.

Maar Deputaten weten toch ook wel, dat door twee in eenzelfde mandaat lang niet altoos hetzelfde wordt gelezen, en dat men de toepassing der beginselen lang niet altoos op dezelfde wijze verstaat.

Hierover nu, en hierover alleen, liep de critiek.

Wat dus alleen de kerken ontlasten, en de bedenkingen, die gemaakt zijn, ontwapenen kon, ware geweest, *een kleine toelichting*, waaruit bleek, hoe het mandaat werd opgevat, en hoe de beginselen ten deze door Deputaten verstaan werden.

En dan, dunkt ons zoo, zou de mededeeling doel hebben getroffen.

Maar wat weet men nu meer, dan men reeds wist eer deze publicatie in het *Kerkblad* verscheen?

Eigenlijk *niets;* en juist datgene wat men wenschen zou te weten, weet men *niet*.

Nu begrijpen we dit wel.

Al wie zich zet, om een officieele publicatie op te stellen, staat voor de bekoring van den burgemeester-stijl, hoort het plechtige *„Doen te weten"* reeds in zijn oor dreunen, en slaat onwillekeurig het „woordenboek van de stadhuistermen" op.

En zoo stelt men dan iets, waar al het smedige, al het teedere, al hetgeen het hart toespreekt, sorgvuldig uit geweerd blijft.

Voor een enkele maal of bij een onverschillige materie hindert dit nu niet; maar bij een zoo teeder onderwerp als de Zending geeft het toch een wanklank.

We oordeelen daarom niet, maar meenden toch, met het oog ook op nadere publicatiën, de vraag te moeten stellen: Is dit de juiste toon?

Een toon b. v. als de heilige apostel Paulus zou hebben aangeslagen, indien hem eenige bedenking over den missionairen arbeid ware ter oore gekomen?

Deze vraag moest ons uit de pen, vooral na het zonderlinge stuk van een der Deputaten in *de Heidenbode;* een stuk dat geheel afwijkende theoriecën verkondigt; en metterdaad een gevaarlijk element in zich bevat.

Doch hierover een volgend maal.

Opbouwende critiek.

In een overigens keurig opstel had Ds. Westerbeek van Eerten zich de uitdrukking laten ontvallen, dat de heilige Doop de wedergeboorte verzegelt. Ds. Bos, die achter deze verschrijving meer zocht, dan er in zat, heeft niettemin een goed werk gedaan, met duidelijk aan te toonen, dat zeer zeker ook bij den Kinderdoop, evenals bij alle Doop, moet ondersteld worden: „dat het te doopen kind in Christus geheiligd en alzoo een (potentieel) geloovige is, maar dat het daarom nog volstrekt niet aangaat in den Kinderdoop het zegel Gods op de persoonlijke wedergeboorte van dat kind te stellen."

Voor dit opstel danken we Ds. Bos, omdat het er werkelijk toe bijdraagt een misverstand uit de wereld te helpen.

Een zegel, dat men dit toch duidelijk vasthoude, maakt een min zeker iets zeker. Dat en dat alleen is van alle zegel het eigenaardig kenmerk. Zoolang het zegel nog niet gezet is, kan er subjectief of objectief nog twijfel rijzen, maar het zegel heft dien op, en maakt aan alle onzekerheid een einde en beslist.

's Konings zegel aan een wet, het zegel op een munt, het zegel op een koopbrief enz. strekt om de echtheid en zekerheid te waarborgen. Alleen de bepaalde leugen, het opzettelijk valsche zegel kan hiermee in conflict komen.

Wie dus zeggen ging: „een zegel der wedergeboorte", zou daarmee uitspreken, dat als een kindeke gedoopt was, alle twijfel over het aanwezig zijn van verborgen leven in dat kindeke, kwam te vervallen. En dit *is* natuurlijk niet zoo, en kan ook Ds. Westerbeek van Eerten geen oogenblik bedoeld hebben.

Wel kan men Sacrament door Bondszegel vertolken, en in dien zin zeggen, dat de Doop het bondszegel van de wedergeboorte is, gelijk Paulus den Doop het bad der wedergeboorte noemt. Maar dan is bedoeld, niet het zegel dat op de wedergeboorte wordt gezet, maar het zegel op Gods belofte door het sacrament der geboorte, gelijk het Avondmaal het zegel set op Gods belofte door het sacrament der voeding. Zie art. 27 van onze Belijdenis.

Maar het Sacrament *als* zegel kan nooit anders dan een zegel op de beloften Gods zijn. Noodig niet omdat die beloften in zich zelf onzeker zijn, maar omdat se voor ons zoo vaak waggelen door de zwakheid van ons geloof. Van die zijde bestaat dus de sterking van geloof hierin, dat God in het Sacrament nogmaals het zegel op zijn beloften geeft.

Het zegel op de wedergeboorte geeft uitsluitend de Heilige Geest in de geloofsverzekerdheid, gelijk ons uit in 2 Cor. 1 : 22, Ef. 1 : 13 en elders geleerd wordt.

Wel ligt er in den Doop evenals in het Avondmaal een Doopsgenade, die op verborgene wijze krachtiglijk werkt in hen die waarlijk uitverkoren en wedergeboren zijn, maar deze genadewerking is niet het zetten van het zegel, en mag zelfs met dien naam niet genoemd.

Ook als het kindeke gedoopt is, staat de vraag, of wel waarlijk dit kindeke eens blijken zal een uitverkorene te wezen, en het zaad des geloofs ontvangen te hebben, voor ons nog precies zoo als vóór den Doop.

Alleen God, de Kenner der harten, *weet* dit. *Wij* weten het niet. De *kerk* weet het niet. De *ouders* weten het niet. Het *kindeke* zelf weet het niet.

En de verbondsregel is alleen deze: Ge moogt er niet van zeggen, dat het *niet* zoo is, en ge hebt dit kindeke, dat in het verbond geboren is, te beschouwen en te behandelen, en op te voeden, *alsof het zoo ware.*

Deedt ge dit *niet*, dan mocht ge het niet doopen.

Nu, omdat ge het beschouwt alsof het zoo ware, moogt ge het den Doop niet onthouden, maar *moet* ge het den Doop toedienen.

Anders *kondt* ge dit niet.

Nu *moet* ge het.

En nu gaat ge bij uw opvoeding, bij uw predicatie en catechisatie, aldoor te werk niet alsof ge een Heidensch kind voor u hadt, maar een kind dat tot bekeering kan komen, omdat ge onderstelt dat er genade Gods vooralging.

Dit, niet anders, niets meer zegt onze schoone belijdenis, en hebben we Ds. Bos wel begrepen, dan heeft deze schoone belijdenis ook zijn hart, terwijl ook hij wel gelooven zal dat Ds. Westerbeek van Eerten niet anders bedoeld heeft.

Grondbelasting kerkgebouwen.

De heer Bergema te Leeuwarden verzoekt plaatsing voor dit belangrijk schrijven.

Geachte Redactie!

Vergun mij door middel van uw blad, de Besturen der Vereeniging »de Kerkelijke Kas" opmerkzaam te maken, dat, voorzoover het kerkgebouw en de pastorie voor 1893 zijn aangeslagen in de *Grondbelasting, zij zoo spoedig mogelijk* een verzoekschrift tot ontheffing daarvan kunnen inzenden aan Gedeputeerde Staten der Provincie. Gaarne is de ondergeteekende bereid alle gevraagde inlichtingen (voorzoover mogelijk) te verstrekken, en omdat ieder wellicht niet met de wettelijke voorschriften dienaangaande bekend is, meent hij die Besturen een dienst te kunnen doen, bij hem een formeel gedrukt adres op aanvrage verkrijgbaar te stellen tegen overmaking der kosten van 20 cent. Daar dit voor de Gereformeerde kerken van groot financieel belang kan zijn, zult u met de opname van het bovenstaande in uw eerstvolgend No. verplichten.

Uw Dw. Dienr.
H. Bergema,
Boekhouder der Vereen. de Kerk. Kas.
Leeuwarden
(Achter de Hoven)
13 Maart 1893.

Zijn concept-adres formuleerde hij als volgt:

Aan
Heeren Gedeputeerde Staten
der Provincie . . . . .

Geeft met verschuldigden eerbied te kennen het Bestuur der Vereeniging »de Kerkelijke Kas" te . . . . . als rechtspersoon erkend bij Koninklijk besluit van den . . . . . 18 . . No. . . . dat hij, blijkens het hierbij overgelegd duplicaat aanslag billet, in de Grondbelasting dienst 1893 onder art. . . . van het kohier is aangeslagen voor het perceel . . . Kadastraal bekend Gemeente . . . . . Sectie . . . No. . . . hetwelk uitsluitend bestemd is tot openbaren eeredienst van de Gereformeerde Kerk, vermeld in de bij na te noemen Ministerieel schrijven behoorende lijst van de Gereformeerde Kerken in Nederland onder . . . . . .

dat hij vermeent dat die aanslag thans in strijd is met de wet;

dat deze meening zijn grond vindt in een in dato 14 Juli 1892 1e Afd. No. 132 door den Minister van Justitie aan de Commissarissen der Koningin in de Provinciën gericht schrijven waaruit blijkt dat, naar aanleiding van de door de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, en van de Deputaten dier Kerken bij adressen van 17 en 18 Juni 1892 gericht aan Hare Majesteit de Koningin-Weduwe Regentes, de Regeering o. a. kennis draagt van wat aangaat de regelen voor inrichting en bestuur d zer Kerken;

dat hieruit alzoo voortvloeit dat is voldaan aan de voorlaatste alinea van art. 25 der Wet van 26 Mei 1870 *(Staatsblad No. 82).*

Redenen waarom adressant eerbiedig verzoekt, dat vorenbedoeld perceel onbelastbaar gesteld en op grond daarvan ontheffing van den aanslag over 1893 verleend worde.

't Welk doende enz.

Het Bestuur der vereeniging
»de Kerkelijke Kas" voornoemd:

. . . . . *Voorzitter.*
. . . . . *Secretaris.*
. . . . . .
den . . . . . 1893.

Hier mag, als men van zijn grondlasten af wil, wel spoed meê gemaakt.

Uitstel doet u een jaar winste derven.

Bijbeluitgave.

Met het oog op den Flakkeeschen Bijbel, die nu op ruim tien afleveringen na, reeds compleet is, ontvingen we de vraag of het niet goed ware, in deze uitgave de afzonderlijke Bijbelboeken afzonderlijk uit te geven.

Onze correspondent vroeg dat vooral met het oog op de kinderen, en voor het gebruik op scholen en catechisatiën.

Hij achtte dat gewenscht, omdat voor vele scholen het aanschaffen van *heele* Bijbels te bezwarend is; en ten andere omdat de heele Bijbels er dikwijls, na langdurig gebruik, zoo gehavend uitzien.

Zonder nu iets te willen afdingen op de schrale kas van vele scholen en op de vuile vingers van vele schoolkinderen, houde deze correspondent ons toch ten goede, dat we op zijn voorslag, voor sooveel ons aangaat, niet alleen *niet* mogen ingaan, maar dien zelfs zoo sterk mogelijk zouden *bestrijden.*

Hij beroept zich, begrijpelijkerwijze, op den afzonderlijken verkoop van het Nieuwe Testament. Maar reeds dit is dan ook een misbruik, dat in geen Gereformeerde kringen thuis hoort. Dat hoort zoo in Luthersche landen, waar men altoos het Oude Testament achtersteede, en bijna nooit meer Psalmen zingt. Maar niet in een Calvinistisch land, dat slechts van één Bijbel weet, den vollen rijken Bijbel van 66 boeken, die organisch bijeenhooren, en één geheel vormen.

Onze scholen zijn niet scholen *met het Nieuwe Testament*, maar scholen *met den Bijbel.*

Zoo *heeten* ze. Dat moeten ze zijn of *worden.* En zijn ze het eenmaal *blijven.*

Op een school waar men den Bijbel goed hanteert, zal men dan ook telkens bij het één stuk verwijzen naar wat er elders over staat, en bij het onderwijs zelf ervaren, dat men zonder een gaven, heelen Bijbel er niet komt.

Wat de kosten betreft, zouden we zeggen: Wat ook een Christelijke school niet kan betalen, de Bijbel *moet* er vóór alle dingen zijn.

En wat aangaat het havenen der Bijbels, daar kan zeer wel tegen gewaakt worden, indien de onderwijzer zelf maar met eerbied voor Gods Woord vervuld is, en hij weet dien diepen eerbied ook in het hart van zijn schooljeugd te wekken.

Op het havenen van Bijbels moest zware straf staan.

Ons is dan ook meer dan één school bekend, waar van dit havenen van den Bijbel gansch geen sprake is; en waar alle Bijbels er net en goed uitzien.

Kuyper.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ontvangen door Dr. A. Kuyper, door tusschenkomst van den heer W. Hovy, van den heer H. H. T. ƒ 5.

Ontvangen door Ds. Houtzagers, van L. Sch., penningmeester zangvereeniging te Spijk, ƒ 1.35.

Uit de Pers.

Uit het stuk van Ds Bos in de *Vrije Kerk* nemen we ter verduidelijking een en ander over.

Eerst een citaat, waaruit het positieve gevoelen van Ds. Bos blijkt. Ds. W. E. had zich ook op het: *of zij in Christus geheiligd zijn?* beroepen.

Hiervan nu zegt Ds. Bos:

Het »in Christus geheiligd" dient tot bewijs van bovengenoemde stelling; nader nog bevestigd door het dankgebed waarin voorkomt, dat die gedoopte kinderen in Christus mogen wassen en toenemen. Of dat bewijs klemt? 't Is de vraag, *wat* moet daardoor bewezen worden. Moet er door bewezen worden, dat de wettig gedoopte kinderen gerekend moeten worden te behooren tot het Verbond der genade, zoowel als de volwassenen in het Verbond Gods en zijne Gemeente begrepen", en dat dus aan het gedoopte kind, *gelijk* aan heel het zaad en *met* heel dat zaad de beloften des verbonds toekomen, en dus van dit kind *met het zaad* waartoe het nu gerekend wordt, als zijnde daarin *officieel* door den Doop opgenomen, en in de Kerk van Christus mêe *openbaar* ingelijfd *vooronderstelt* moet worden dat het in Christus geheiligd is, dat het een *geloovige* is zoo als heel de gemeente voor eene vergadering van christen gelooviger gehouden moet worden? Moet dat er door bewezen worden? Dan ook naar mijne overtuiging met recht. Doch dat is het doel niet. Er moet door bewezen worden »dat de Doop een krachtige verzegeling is *der wedergeboorte.*" Dus dat het sacrament des Doops *niet* verzegelt de beloften van het genadeverbond, maar *dat* wat in den gedoopte aanwezig is, nl de wedergeboorte. Men kan natuurlijk nooit *weten* of dit of dat, nu gedoopte kind, *werkelijk* wedergeboren is. De wedergeboorte wordt *vooronderstelt.* De Doop verzegelt dus wat vooronderstelt wordt, en misschien bij dit of dat kind niet werkelijk aanwezig is.

Een tweede citaat biede wat hij zegt over de *verzegeling der beloften.*

Als ik daar nu eens tegenover stel, dat de Doop *niet* »eene krachtige verzegeling is *der wedergeboorte,*" maar van de beloften van het genadeverbond, zou ik daarvoor dan geene bewijzen uit de H. Schrift en onze Belijdenisschriften kunnen bijbrengen?

Ik lees in onzen Catechismus, Zondag 25 vr. 66: Wat zijn sacramenten? Antw. De sacramenten — waartoe ook de Doop behoort — zijn heilige, zichtbare waarteekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door het gebruik daarvan *de belofte des Evangeliums* des te beter te verstaan geve en *verzegele:* namelijk enz. Dan wordt in vr 67 gevraagd: Zijn dan beide, het Woord en de sacramenten, daarheenen gericht, of daartoe verordend, dat zij ons geloove op de offerande van Jesus Christus aan het kruis, als op den eenigen grond onzer zaligheid wijzen? Antw. Ja zij toch; want de H Geest *leert* ons in het Evangelie en *verzekert* ons door de sacramenten wat? de wedergeboorte? neen! — dat onze volkomene zaligheid in de eenige offerande van Christus staat, die voor ons aan het kruis geschied is

Mij dunkt, hieruit blijkt duidelijk, dat de sacramenten verzegelen niet iets wat *in* den mensch is, of voor ondersteld wordt te zijn maar iets wat God belooft, dus de beloften van het genadeverbond, die tot kort en inhoud hebben: God geeft ons vanwege den eenigen slachtoffer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade.

Dit wordt — met betrekking tot den Doop — bevestigd in Zondag 26. vr 69. Hoe wordt gij in den Heiligen Doop vermaand en verzegeld dat de eenige offerande van Christus, aan het kruis geschied u ten goede komt? — En op de vraag in wat ligt er opgesloten in die beloften van het genadeverbond, in den Doop verzegeld, heet het: vergeving der zonden van God uit genade te hebben en — door den H Geest vernieuwd en tot lidmaten van Christus geheiligd te zijn Dus ook de belofte der wedergeboorte? Zeker! Maar dat is de kwestie niet De vraag is: *wat* wordt in den Doop *verzegeld:* de wedergeboorte in het kind vooronderstelt of de beloften des genadeverbonds? En dan antwoordt Ds. W. v E.: de wedergeboorte, en ik: de beloften des Verbonds.

Wat antwoordt de Confessie? Zie art XXXIII »Wij gelooven dat onze goede God, acht hebbende op onze grovigheid en zwakheid, ons heeft verordend de sacramenten, om aan ons *zijne beloften te verzegelen*" enz. En in art XXXIV, waar over den Doop gehandeld wordt, heet het: »om daarmede te verstaan gevende, gelijk het water de vuiligheid des lichaams afwascht," — »dat *alzoo* het bloed van Christus hetzelfde van binnen in de zielen doet door den Heiligen Geest" Er wordt dus mee te verstaan gegeven, *wat God doet* en *niet* wat in ons vooronderstelt wordt *aanwezig te zijn.*

Maar zegt een aandachtige lezer, gij slaat — wellicht in uw eigen belang iets over Er staat ook in Zondag 26, dat de Schrift de Doop noemt »het bad der wedergeboorte en de afwassching der zonden." En nu wil dat niet zeggen — volgens Zondag 27 — dat het uitwendig waterbad de afwasschinge der zonden zelve is doch wel dat God ons wil verzekeren, dat wij zoo waarachtig van onze zonden geestelijk gewasschen zijn, als wij uitwendig met water gewas schen worden" Volkomen waar. Doch wie betwist ook, dat de beloften Gods verzegeld worden en dat in die beloften ook ligt de afwassching of de vergeving der zonden? De belofte, dat wij zoo waarachtig geestelijk gewasschen zijn, als wij uitwendig met water gewasschen worden, wordt in den Doop verzegeld. Maar dan worden toch de *beloften* verzegeld en wel deze beloften, doch niet dat wat in den mensch *is* of *vooronderstelt wordt te zijn.* Nog duidelijker zal ik mij uitdrukken Wij moeten vooronderstellen, dat *in de gedoopten* aanwezig is, de afwassching der zonden, of de vergeving der zonden en de vernieuwing des harten wij moeten vooronderstellen, dat dit aanwezig is bij den gedoopte *totdat* het tegenovergestelde blijkt; alzoo is de Doop dus wel eene verzegeling van de wedergeboorte *als belofte van het genadeverbond,* doch *niet* van de wedergeboorte *in den gedoopte aanwezig* of vooronderstelt aanwezig te zijn, zooals Ds. W. v. E zich de zaak denkt.

Of ik nu om mijne beschouwing »moet ophouden langer onder de Gereformeerde vlag te varen," laat ik aan de beoordeeling van de lezers over Ik geloof niet, dat mijn kerkeraad, noch de Classis Groningen er mij lastig om zal vallen Wij kunnen het bij ons in 't Noorden in elkander verdragen om op Gereformeerden grondslag in de beschouwing over enkele leerpunten te verschillen. Dat komt misschien, omdat wij hier nog nooit geleerd hadden, ons tot in de kleinste bizonderheden aan het oordeel van *een* te onderwerpen. Dat lieten wij tot nu toe altijd aan de Katholieken over. Laat ik tot geruststelling de verzekering er bijvoegen, dat ik geen twijfel heb aangaande eenig leerstuk, vervat in onze Belijdenisschriften, waaraan ik mij voor God en de Gereformeerde Kerken verbonden heb; doch ik heb wel eenigen twijfel aangaande de *beschouwing* van Ds. Westerbeek van Eerten over den Doop in betrekking tot de wedergeboorte. — Wat is nu Gereformeerd? Niet wat deze of gene schrijver zegt; ook niet wat de een of ander uit de Belijdenisschriften afleidt, maar wat in de Belijdenisschriften staat in overeenstemming met de H. Schrift.

Nu willen we volstrekt niet geacht worden, al wat Ds. Bos in dit opstel, en ook van deze citaten zegt, tot de laatste letter toe te onderschrijven. Waar hij den handschoen voor Van den Honert tegen Comrie opneemt, waagt hij o. i. zelfs *veel.*

Maar wat de uitdrukking »het verzegelen van de wedergeboorte" betreft heeft hij metterdaad een goed werk verricht, door zijn poging om het insluipen van deze wel goed bedoelde, maar toch dogmatisch min juiste uitdrukking tegen te staan.

De Doop bewijst in niets dat het kind of de volwassen persoon, die gedoopt wordt, wedergeboren *is.* En toch alleen indien de Doop dat deed, kon hij het *zegel* op de wedergeboorte zijn.

Kuyper.